

Dívka se svým otcem v koupelně

Výstav věnujících se společensky ožehavým tématům je v Čechách pořád jako šafránu a těch, které řeší postavení mužů a žen, ještě méně. Zajímavou výjimku představuje výstavní projekt probíhající v těchto dnech v Praze v rámci kampaně Amnesty International Stop násilí na ženách.

Domácí násilí je fenomén, který postihuje ženy (a v menší míře i muže) nezávisle na jejich sociálním zařazení, vzdělání a ekonomické situaci. Tento aspekt vyzdvihl slovenský umělec Radovan Čerevka v sérii lentikulárních tisků s portréty Petry Buzkové, Condoleezy Riceové a Angely Merkelové, jejichž oficiální fotografie se divákovi promění před očima v tvář plnou ran a podlitin. Ministryně školství pózující při zahájení výstavy vedle svého zbitého obrazu kampaň sice podpořila, ale z reakcí na nástěnce umístěné ve vestibulu pražského metra na Florenci vedle vystavených děl bylo možné

vyčíst kromě projevů sympatií i typicky český cynismus: „Ženy maj násilí rády, neberte jim ho!“

Umělkyně a umělci zastoupení na výstavě nesklozávají k prvoplánové ilustraci fenoménu násilí na ženách. Slovenský umělec Mário Chromý vystavil sérii kreseb pachatelů znásilnění, odkazujících na estetiku policejních portrétů hledaných osob, aby ilustroval, že pachatelé násilí na ženách mohou být nejrůznější lidé. Výtvarná skupina Guma Guar ve svém díle analyzuje machistickou rétoriku reklam na pivo, srbská umělkyně Gordana Zlatanović představila dokument z bratislavského nevěstince a Tereza Velíková prostřednictvím videoprojekce přenesla prostitutky z Dubí do výlohy nuselské galerie ETC. Umění sice co do drastičnosti nepředčí fotografie reálného násilí, ale i v pouhém náznaku může nahnat hrůzu. To byl případ na Florenci instalovaného videa Tamary Moyzes, zachycujícího boj ženy s neviditelným útočníkem. Video organizátoři po banálních technických obtížích vypustili z programu a divák se může jen dohadovat, šlo-li o pohodlnost, nebo zda se sami zalekli vystavení sugestivního díla ve veřejném prostoru. Bohužel ne všechno násilí na této výstavě je nahrané, což se týká především maleb romské umělkyně ze Slovenska Ildikó Pálové, která zaznamenala vlastní otřesný zážitek věznění a opakovaného znásilňování, jehož obětí se stala v německém městečku Schwäbisch Hall. Jiní umělci vsadili naopak na odtažitou formu, která však rovněž dokáže vyvolat

zneklidňující asociace a otázky – třeba zdánlivě neutrální obrazy-nápisy skupiny Pode Bal jako *Dívka se svým otcem v koupelně* nebo *Žena na schodech a dva muži nad ní*.

Projekt Stop násilí na ženách nabídl umělcům silné a emotivně nabitě téma, které mohlo oslovit i nezainteresovaného diváka, aktivistický kontext celé akce na druhou stranu představuje úskalí – v našich podmínkách bývá často nahlížen s nepochopením, vždyť jedním z kritiků angažovanosti současného českého umění je i ředitel Národní galerie Milan Knížák. Umění usilující o angažované sdělení z jedné strany ohrožuje vzpomínka na socialistický realismus, z druhé pak současná povrchní „reklamní“ vizualita, kterou těžko může porazit jejími vlastními zbraněmi. I v takto úzce vymezeném poli ale lze divákovi nastražit pomyslný háček, a alespoň na chvíli jeho představu připoutat k palčivému tématu jiným způsobem než palcovými titulky Blesku nebo statistickými poličními ročenkami.

Zuzana Štefková

Autorka je výtvarná kritička a kurátorka.

Výstavu je možno vidět do 23. března ve vestibulu stanice metra Florenc (linka C) a do 31. března v Galerii C2C (Za Strahovem 19, Praha 6).
